

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

06 mai 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte Nicolae Gordilă,
Judecători Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

cu participarea:

procurorului Dumitru Graur,
inculpatului Ianciu Dumitru,
avocatului Alexandru Havrun,
părții vătămate Pagu Ana,

a judecat în ședință publică recursul ordinar împotriva sentinței Judecătoriei Florești din 01 octombrie 2013 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2013, declarat de avocatul Alexandru Havrun, în numele inculpatului

Ianciu Dumitru Victor, născut la 10 august 1985, originar și locuitor al s. Rogojeni, r-nul Șoldănești, cetățean al R. Moldova, anterior condamnat:

1) prin sentința Judecătoriei Florești din 06 februarie 2013, în baza art. 201/1 alin. (1) Cod penal la 120 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

Termenul de examinare a cauzei
în instanța de fond: 12 septembrie - 01 octombrie 2013,
instanța de apel: 22 octombrie - 23 decembrie 2013,
în instanța de recurs: 04 martie - 06 mai 2014.

Procedura de citare legal îndeplinită.

Avocatul și inculpatul au solicitat admiterea recursului în sensul declarat.

Procurorul a optat pentru respingerea recursului.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătorei Florești din 01 octombrie 2013, adoptată conform prescripțiilor art. 364/1 Cod de procedură penală, Ianciuc Dumitru a fost condamnat în baza art. 201/1 alin. (1) Cod penal la 8 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, începînd din 01 octombrie 2013.

În fapt, instanța de fond a constatat că la 16 iulie 2013, în a doua decadă a zilei, inculpatul Ianciuc Dumitru, aflîndu-se în gospodăria soacrei sale Pagu Ana, situată în satul Gura Căinarului, r-nul Florești, ca rezultat a unui conflict apărut între el și soacra sa, intenționat a lovit-o de două ori cu palma peste cap, provocîndu-i vătămări corporale sub formă de hematom subcutaneu în regiunea piloasă a capului, care, conform raportului de expertiză medico-legală din 29 iulie 2013, se califică ca vătămări corporale ușoare.

Instanța a reținut că inculpatul a recunoscut în totalitate faptele indicate în rechizitoriu și a încadrat acțiunile lui în baza art. 201/1 alin. (1) Cod penal, ca violența în familie, adică acțiunea intenționată, manifestată fizic și verbal comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru a familiei, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale.

La aplicarea pedepsei, instanța a luat în considerație prevederile art.7, 61, 75 Cod penal, că inculpatul a recunoscut vina și s-a căit sincer de cele comise, că este caracterizat pozitiv în societate, la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află, că circumstanțe agravante nu au fost stabilite și a concluzionat că corectarea și reeducarea inculpatului poate avea loc numai cu izolarea reală de societate, stabilindu-i pedeapsă sub formă de închisoare.

2. Avocatul Alexandru Harvun a declarat apel, solicitînd casarea parțială a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității.

Apelantul a specificat că inculpatul a recunoscut pe deplin faptele indicate în rechizitoriu și a fost de acord ca examinarea cauzei să aibă loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. Or, în cazul în care inculpatul acceptă o asemenea procedură de examinare a cauzei penale, ușurînd într-un fel examinarea cauzei în instanța de judecată, se presupune că instanța urmează a avea o atitudine mai umană și tolerantă față de inculpat, care se materializează prin micșorarea cu 1/3 a pedepselor ce urmează a fi aplicate inculpatului.

Pedeapsa cu închisoare nu este echitabilă în raport cu circumstanțele cauzei penale.

Or, inculpatul a recunoscut vinovăția pentru fapta comisă, deci, a contribuit la o examinare rapidă și completă a cauzei penale, s-a împăcat cu partea vătămată, la locul de trai este caracterizat pozitiv, neavînd careva abateri a ordinii publice.

Cumulul acestor circumstanțe atenuante sunt suficiente pentru a face o concluzie că inculpatul merită o șansă în plus de reeducare. În afară de aceasta, inculpatul are la întreținere un copil minor.

3. Potrivit deciziei Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2013, apelul a fost respins ca nefondat.

Instanța de apel a reținut că instanța de fond, la stabilirea pedepsei a omis faptul că în acțiunile inculpatului există recidiva simplă.

Astfel, el anterior a fost judecat prin sentința Judecătorei Florești din 06 februarie 2013 în baza art. 201/1 alin. (1) Cod penal la 120 ore de muncă neremunerată în folosul comunității, pedeapsă care, potrivit informației parvenite de la Biroul de Probațiune Șoldănești, a fost executată de către inculpat la 04 septembrie 2013.

Totodată, infracțiunea pentru care a fost judecat prin sentința atacată a fost comisă de inculpat la 16.07.2013, deci pînă la executarea completă a pedepsei muncii neremunerate stabilite anterior, situație care, potrivit art. 34 alin. (1) în raport cu art. 111 lit. e) Cod penal, constituie recidivă simplă și urmau a fi aplicate de instanța de fond prevederile art. 82 alin. (2) Cod penal, fapt ce nu a fost menționat în sentință, contrar prevederilor art. 394 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Însă, deoarece a declarat apel doar inculpatul, instanța de apel, în temeiul art. 410 Cod de procedură penală, nu poate crea o situație mai gravă pentru persoana care a declarat apel.

La fel, instanța de fond, contrar prevederilor art. 394 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, care specifică că instanța de judecată este obligată, să motiveze stabilirea pedepsei cu închisoare, dacă sancțiunea legii penale prevede și alte categorii de pedepse, nu a motivat stabilirea pedepsei inculpatului sub formă de închisoare, cînd sancțiunea art. 201/1 alin. (1) Cod penal prevede ca pedeapsă și munca neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore.

În rest, instanța de fond a acordat deplină eficiență principiilor generale de aplicare a pedepsei consfințite în art. 61 alin. (2), 75 alin. (1) Cod penal, art. 364/1 alin. (8) Cod de procedură penală, apreciind că scopul pedepsei penale în cazul concret poate fi atins doar numindu-i inculpatului pedeapsa sub formă de închisoare, ținînd cont de caracteristica pozitivă a inculpatului, de circumstanțele cauzei care atenuază răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

Inculpatul a comis crimă calificată ca ușoară, totodată față de inculpat nu putea fi numită pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, deoarece anterior ultimul a fost judecat cu stabilirea pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, pedeapsă care nu a fost executată și nu a fost nici suficientă pentru corectarea inculpatului, care a comis o altă infracțiune de violență față de aceiași parte vătămată.

4. Avocatul Alexandru Harvun a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea parțială a hotărîrilor nominalizate, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri prin care inculpatului și să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, calculînd pedeapsa reieșind din timpul aflării lui sub arest.

Recurentul a indicat că inculpatul a recunoscut pe deplin faptele indicate în rechizitoriu și a fost de acord ca examinarea cauzei să aibă loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, a recunoscut vinovăția pentru fapta

comisă, a contribuit la o examinare rapidă și completă a cauzei penale, s-a împăcat cu partea vătămată, la locul de trai este caracterizat pozitiv, neavînd careva abateri a ordinii publice, întreține un copil minor, că inculpatul are anumite afecțiuni, inclusiv ale sistemului nervos și necesită un tratament îndelungat, care nu poate fi asigurat în condițiile de detenție a acestuia în penitenciar, că pedeapsa cu închisoare nu este echitabilă în raport cu circumstanțele cauzei penale.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală.

5. Judecînd recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal face următoarele concluzii.

Conform art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv și în temeiul cînd hotărîrea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția. Potrivit art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece cauza și în baza temeiurilor neinvocate în recurs, dar fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se atestă, că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

Potrivit art. 14 alin. (1), 15, 113 alin. (1) Cod penal, infracțiunea este o faptă (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvîrșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală. Gradul prejudiciabil al infracțiunii se determină conform semnelor ce caracterizează elementele infracțiunii: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă. Se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvîrșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală. Conform art. 385 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunea dacă fapta săvîrșită de inculpat întrunește elementele infracțiunii.

Normele de drept enunțate nu au fost respectate de către instanțele de fond și de apel.

Astfel, potrivit rechizitoriului, inculpatul este învinuit că: *„la 16.07.2013, în a doua decadă a zilei, aflîndu-se în gospodăria soacrei sale **Pagu Ana**, situată în satul **Gura Căinarului, r-nul Florești**, ca rezultat a unui conflict apărut între el și soacra sa, intenționat, a lovit-o de două ori cu palma peste cap, provocîndu-i vătămări corporale sub formă de hematom subcutaneu, în regiunea piloasă a capului, care, conform raportului de expertiză medico-legală nr. 84 „D” din 29 iulie 2013, se califică ca vătămări corporale ușoare”*.

Fapta inculpatului a fost încadrată juridic în baza art. 201/1 alin. (1) Cod penal.

Dar, art. 201/1 alin. (1) Cod penal prevede răspundere penală pentru violența în familie, adică acțiunea sau inacțiunea intenționată, manifestată fizic sau verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, suferință psihică ori prejudiciu material sau moral.

Conform art. 133/1 Cod penal, prin membru de familie se înțelege:

a) în condiția conlocuirii: persoanele aflate în relații de căsătorie, de concubinaj, persoanele divorțate, persoanele aflate în relații de tutelă și curatelă, rudele lor pe linie dreaptă sau colaterală, soții rudelor;

b) în condiția locuirii separate: persoanele aflate în relații de căsătorie, copiii lor, inclusiv cei adoptivi, cei născuți în afara căsătoriei, cei aflați sub curatelă.

Potrivit art. 3 din Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, subiecți ai violenței în familie sînt: agresorul și victima – cetățeni ai Republicii Moldova, cetățeni străini și apatrizii care locuiesc pe teritoriul ei.

Subiecți ai violenței în familie pot fi:

a) în condiția conlocuirii – persoanele aflate în relații de căsătorie, de divorț, de concubinaj, de tutelă și curatelă, rudele lor pe linie dreaptă sau colaterală, soții rudelor, alte persoane întreținute de acestea;

b) în condiția locuirii separate – persoanele aflate în relații de căsătorie, copiii lor, inclusiv cei adoptivi, cei născuți în afara căsătoriei, cei aflați sub tutelă sau curatelă, alte persoane aflate la întreținerea acestora.

Totodată, din materialele cauzei, inclusiv din rechizitoriu rezultă că inculpatul și partea vătămată locuiesc separat – el în s. Rogojeni, r-nul Șoldănești și ea în s. Gura Căinarului, r-nul Florești, ei nu se află în relații de căsătorie, nu sunt copiii unuia din ei, inclusiv cei adoptivi, cei născuți în afara căsătoriei, cei aflați sub curatelă (*partea introductivă și pct. 2 și 5 din decizie*).

Prin urmare, inculpatul nu este subiect al infracțiunii incriminate, adică în acțiunile lui lipsesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 201/1 alin. (1) Cod penal. Or, în speță lipsește corespunderea exactă între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de inculpat și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală nominalizată.

Circumstanțele enunțate relevă, astfel, că ambele instanțe nu a soluționat cauza în conformitate cu rigorile legale, adică că hotărârile atacate nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția de condamnare a inculpatului.

Potrivit art. 390 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală, în cazul în care fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, se adoptă o sentința de achitare, iar conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanța îl admite, casează total hotărîrea atacată și dispune achitarea persoanei în cazurile prevăzute de prezentul cod.

Conform jurisprudenței naționale, sentința de achitare pentru lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii se adoptă în cazurile în care fapta social periculoasă a fost constatată, dar lipsesc condițiile prevăzute de lege pentru recunoașterea componenței de infracțiune.

În asemenea împrejurări și dat fiind că încălcările normelor specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept, prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, se impune soluția casării totale a sentinței și deciziei contestate și dispunerea achitării inculpatului de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzută la art. 201/1 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

6. Conform art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. b), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Alexandru Havrun, casează total sentința Judecătoriei Florești din 01 octombrie 2013 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2013, și dispune achitarea lui Ianciu Dumitru Victor de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 201/1 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Ianciu Dumitru Victor urmează a fi eliberat din detenție imediat, din sala de judecată.

Decizia este irevocabilă, pronunțată în ședința publică din 03 iunie 2014, ora 09.50.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun